31/07/2019

“Πόσο μας χρειάζεται τούτες τις μέρες το μαζί, η ενότητα, μπροστά στις προκλήσεις”

/ Γνώμες

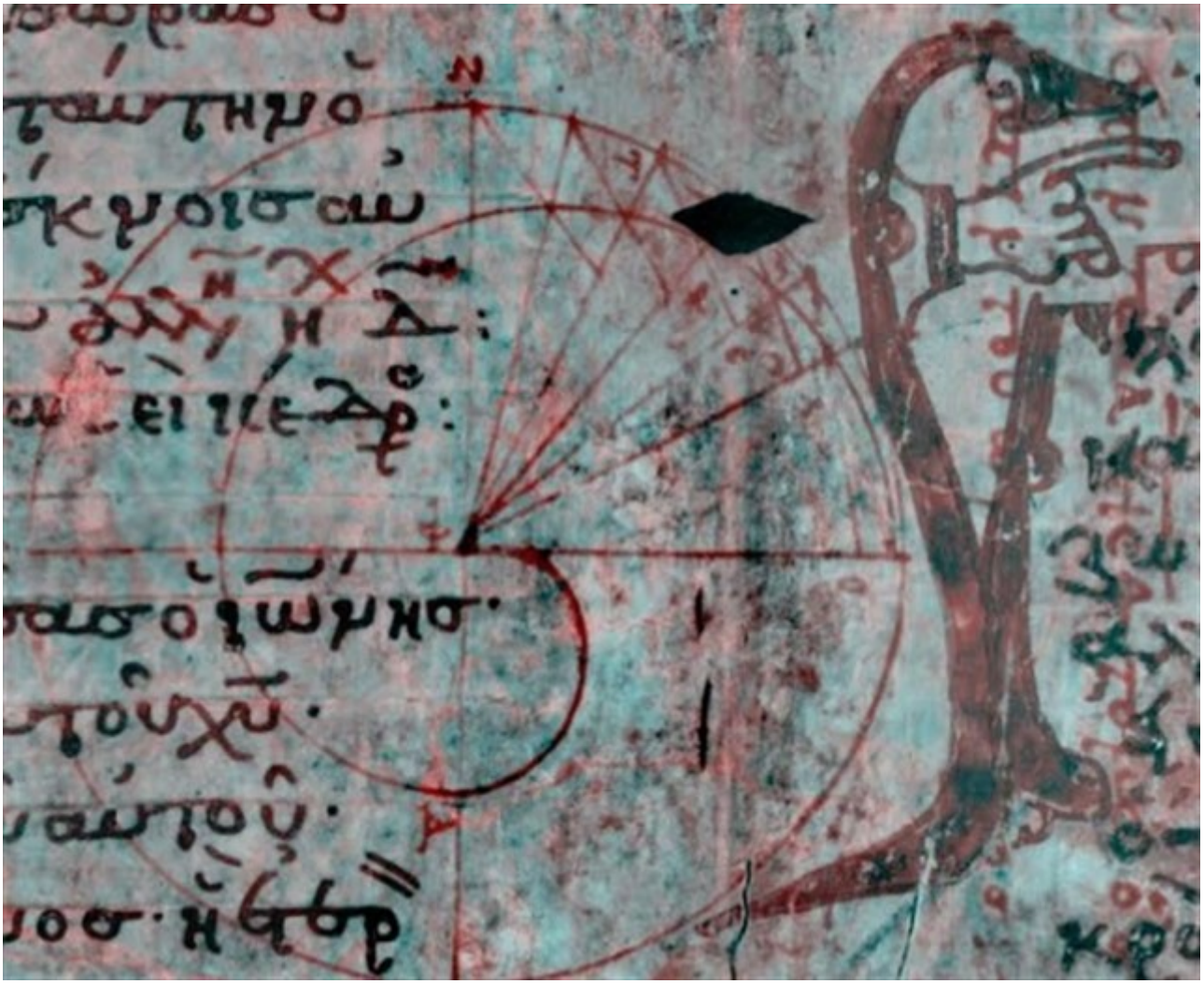

«Δίχα και καθέτως» και τα συνακόλουθα του δίχα της Ευαγγελίας Μπίτου, φιλολόγου

Από τα γυμνασιακά χρόνια η γενιά μου θυμάται έντονα από την Ευκλείδειο Γεωμετρία τη φράση «δίχα και καθέτως». Δίχα και καθέτως τέμνονται οι διαγώνιοι σε ένα ρόμβο· δίχα και καθέτως τέμνει η διχοτόμος την απέναντι πλευρά σε ισοσκελές και ισόπλευρο τρίγωνο, μαθαίναμε. Έτσι, η λέξη δίχα, άγνωστη υποθέτω για τα νέα παιδιά –δεν ξέρω αν πλέον υπάρχει και η Γεωμετρία ως μάθημα στα Σχολεία -, σε μας ήταν λέξη πολύ οικεία.

Μπορούσαμε λοιπόν να αφομοιώσομε άνετα ένα λεξιλόγιο σχετικό με το επίρρημα

δίχα, που σημαίνει χωρισμός στα δύο, στη μέση, να κατανοήσομε σε βάθος τις σχετικές έννοιες και να γράφομε εν επιγνώσει ορθά τις ομόρριζες λέξεις.
Προβληματιζόμασταν βέβαια αν το δίχα έχει σχέση και με την πρόθεση δίχως. Πράγματι, προκύπτει από τον συμφυρμό των αρχαίων προθέσεων διχώς και δίχα «σε δύο μέρη χωριστά», που αμφότερες ανάγονται στο αριθμητικό δίς». (Μπαμπινιώτη, Λεξικό της Ν.Ε, Γλώσσας)
Πάντως η γραφή και κατανόηση των εννοιών διχοτόμος και διχοτόμηση δεν αποτελούσε πρόβλημα. Αντιλαμβανόμασταν επίσης την έννοια της διχάλας, του ξύλου που απέληγε σε γωνία, που χωριζόταν σε δύο σκέλη και το χρησιμοποιούσαν και σε υποστυλώματα οι αγρότες. Δεν δυσκολευόμασταν να κατανοήσομε γιατί λέγεται διχαλωτή, δίχηλη , η οπλή των προβάτων, των γιδιών … Επιπλέον, για τη διχογνωμία και τη διχοστασία δεν χρειαζόταν να ανατρέξομε σε λεξικό.

Μπορούσαμε να καταλάβομε σε βάθος το διχάζω και τον επώδυνο διχασμό. Διχάζεται ο δρόμος και προβληματίζεται ο πεζοπόρος ή ο οδηγός, αν δεν ξέρει τον δρόμο, ειδικά στην σύγχρονη Ελλάδα με τις πινακίδες ακατανοήτως μουντζουρωμένες. Διχάζονται οικογένειες και η αγάπη εξορίζεται, διχάζονται οι γνώμες, οι απόψεις, σε σοβαρά θέματα και κάποτε ως εκ τούτου διχάζονται κοινωνίες, διχάζεται το έθνος!
Πόσο πικρά και ακριβά πληρώσαμε τους διχασμούς στο παρελθόν, με πόσο αίμα χυμένο από αδελφικό χέρι, με πόσο μίσος – που κάποιοι σκόπιμα προσπαθούν να το συντηρούν – με πόσες επιπτώσεις που μας ταλαιπωρούν ακόμα!

Γνωρίζαμε σε βάθος τι είναι η διχόνοια, το αντώνυμο της ομόνοιας, οπότε στη σημασία του δίχα εισχωρούσε και η διάσταση και η αντίθεση. Εξάλλου η γενιά μου έζησε τα παιδικά χρόνια στον απόηχο των αναστεναγμών του ολέθριου Εμφυλίου πολέμου. Πόσες φορές δεν ακούσαμε ως συμβουλή το «Η ομόνοια κτίζει σπίτι κι η διχόνοια το γκρεμίζει», το απόσταγμα χιλιόχρονης λαΐκής πείρας.
Πολύ παραστατική η εικόνα της διχόνοιας, δοσμένη από τον εθνικό μας ποιητή Εις τον Ύμνον εις την Ελευθερίαν:
Η Διχόνοια που βαστάει/ ένα σκήπτρο η δολερή
Καθενός χαμογελάει/ παρ’ το, λέγοντας, κι εσύ.

Προσωποποιημένη η Διχόνοια κρατάει το σκήπτρο της εξουσίας και με χαμόγελο το προτείνει στον καθένα. Αλλά το χαμόγελο δεν είναι αθώο, το κίνητρο δεν είναι αγνό. Η Διχόνοια ενεργεί δολίως, ύπουλα, με σκοπιμότητα. Εξάπτει τη φιλαρχία, τάση που πηγάζει από τον εγωισμό και σύντομα συμπορεύεται με την αλαζονεία. Ο εγωισμός θέλει να επιβάλλεται, δεν ξέρει να ακούει ούτε να διαλέγεται. Όμως ο διάλογος είναι η βάση της Δημοκρατίας.

Καθώς ορμούν όλοι να πάρουν το σκήπτρο, όπως είναι φυσικό, «έρχονται στα

χέρια». Γι’ αυτό ο ποιητής συμβουλεύει:
Κειό το σκήπτρο που σας δείχνει/ έχει αλήθεια ωραία θωριά
Μην το πιάστε, γιατί ρίχνει/ εισέ δάκρυα θλιβερά
Αν και φαίνεται όμορφο το σκήπτρο της εξουσίας, όταν συνδέεται με τη διχόνοια την οποία γεννά η φιλαρχία, φέρνει συμφορές και δάκρυα. Δολία, ύπουλη, η διχόνοια καταντάει δόλιους, ταλαίπωρους, αξιολύπητους, τους πολίτες μιας χώρας. (Λίγο παραπατάει ο τόνος και η έννοια στη γλώσσα μας μεταβάλλεται!).

Τις καταστροφικές συνέπειες της διχόνοιας τονίζει και ο Κάλβος, ο οποίος βλέπει τη διχόνοια σαν αετό, όχι όμως σαν τον περήφανο αετό των δημοτικών μας τραγουδιών, τον υψιπέτη, αλλά σαν τον αετό που ζυγιάζεται στον αέρα και ετοιμάζεται να σπαράξει το θύμα του:
Μεγάλη, τρομερή,/ με τα πτερά απλωμένα,
καθώς αετός ακίνητος/ κρέμεται ‘ς τον αέρα/
‘ψηλά η Διχόνοια
«Εγώ», φωνάζει, «εγώ»/ από τον κόσμο έσβυσα
ένα λαόν· και ταύτην/ την γην εξολοθρεύσασα
τώρα εορτάζω».
(Κάλβου, Ωδή εβδόμη, Το φάσμα)

Τι παράξενο! έχομε «ζήσει στο πετσί μας» τις συμφορές του διχασμού παλαιόθεν. Η λαϊκή σοφία συμβουλεύει ομόνοια, ο πολιτισμός μας την επαινεί, οι ποιητές μας δείχνουν τα δεινά της διχόνοιας, η ιστορία μας θυμίζει τι επακολούθησε στους διχασμούς, και εμείς επιμένομε πεισματικά και ανοήτως στον διχασμό· μάλλον αυτοί που ζητούν την εξουσία του τόπου, βολεύονται μικρόψυχα και κοντόφθαλμα στον διχασμό, όπου προσπαθούν να μας σύρουν. Όμως ο διχαστικός λόγος δεν είναι αποτελεσματικός, μόνο δηλητηριάζει την κοινωνία. Και είναι το μόνο που δεν χρειάζεται· μας φθάνουν όλα τα άλλα.

Ξέρομε δε καλά πως όλοι μαζί μπορούμε, πως ενωμένοι νικάμε. Γιατί όμως δεν μπορούμε να είμαστε όλοι μαζί;
Ένας τρόπος υπάρχει να αφήσομε πίσω τον διχασμό: Μπορούμε να μονοιάσομε, (< από τη λέξη ομόνοια), να βρεθούμε όλοι μαζί, κοιτώντας στο ίδιο σημείο,. Αν όλοι βάλομε ψηλά, πάνω από όλα, την πατρίδα, αν αποβλέπομε σταθερά στο συμφέρον, το καλό του τόπου, θα βρεθούμε όλοι μαζί!
Πόσο μας χρειάζεται τούτες τις μέρες το μαζί, η ενότητα, μπροστά στις προκλήσεις. Αυτή είναι η δύναμή μας

πηγή:http://aktines.blogspot.com